

ЗАМІНА КОГНІТИВНИХ МОДЕЛЕЙ АНГЛОМОВНИХ ХУДОЖНІХ ПОРІВНЯНЬ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

Ахмедова Ельвіра Джавадівна,

аспірантка кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
elvira.akhmedova.96@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4515-4359

Мета статті полягає у встановленні кореляцій між наявністю/відсутністю культурної специфіки порівняння тексту оригіналу і використанням перекладачем процедури його заміни на порівняння, що базується на іншій когнітивній моделі. Робота виконана на матеріалі романів Д. Тартт та М. Етвуд та їхніх українських перекладів.

Методи. У дослідженні використано структурно-семантичний перекладацький аналіз, що дозволяє виявити способи і трансформації перекладу і когнітивний перекладацький аналіз, що лежить в основі побудови когнітивних пропозиційних моделей художніх порівнянь в оригіналі і перекладі, і дозволяє встановити, чи є вони культурно специфічними. Порівняння розглядається як експліцитна концептуальна метафора за Дж. Лакоффом та М. Джонсоном, когнітивна пропозиційна модель якого має такий вигляд: «А є як Б», де «А» є доменом цілі, а «Б» – доменом джерела. У дослідженні визначаються поняття перекладацької процедури, способів/трансформацій перекладу та стратегій перекладу. Перекладацька процедура розглядається як процес вирішення перекладацької проблеми, способи/трансформації перекладу – як перетворення текстової одиниці з однієї мови на іншу, а стратегія перекладу – як загальний план дій перекладача. Способи/трансформації перекладу вивчаються як специфічне мовне втілення перекладацької процедури.

Результати. У ході дослідження були розмежовані ідіоматичні, неідіоматичні та алюзивні конвенціональні порівняння. Визначено, що перекладацька заміна когнітивних моделей англійських художніх порівнянь поширюється на ідіоматичні, неідіоматичні та алюзивні порівняння і втілюється в українській мові культурно специфічними ідіоматичними порівняннями.

Висновки. Заміна когнітивних моделей порівнянь здійснюється за допомогою лексико-граматичної трансформації цілісної заміни, яка реалізує стратегію одомашнення. Стратегія одомашнення є примусовою, якщо перекладач є обмеженим у прийнятті рішень лінгвокультурною специфікою англійського порівняння, як у випадку з ідіоматичними порівняннями, або факультативною, як у випадку з неідіоматичними або алюзивними порівняннями, які не є лінгвокультурно маркованими.

Ключові слова: алюзивне порівняння, ідіоматичне порівняння, когнітивний перекладацький аналіз, неідіоматичне порівняння, перекладацька процедура, стратегія перекладу.

REPLACEMENT OF ENGLISH FICTION SIMILE MAPPINGS IN UKRAINIAN TRANSLATIONS

Akhmedova Elvira Dzhavadiivna,

Postgraduate Student at Mykola Lukash
Translation Studies Department
V. N. Karazin Kharkiv National University
elvira.akhmedova.96@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4515-4359

The purpose of the article is to establish correlations between the presence or absence of cultural specificity of a source-text simile and its replacement with a target-text simile based on a different cognitive model. The paper rests on D. Tartt's and M. Atwood's novels and their translations.

Methods. The research employs structural-semantic translation analysis, which allows identifying translation transformations, and cognitive translation analysis, which allows constructing cognitive propositional models of the source-text and target-text fiction similes and reveal if they are culturally specific. A simile is defined as an explicit conceptual metaphor, after G. Lakoff and M. Johnson. Cognitive propositional model of the simile is “A is like B”, where “A” and “B” are the target and source domains/concepts respectively. The research addresses the concepts of translation procedure, translation transformation and translation strategy. A translation procedure is conceived as a process of solving a translation problem, a translation transformation – as converting a text unit from one language to another and a translation strategy – as a translator's general plan of action. Translation transformations are studied as specific linguistic instantiations of translation procedures.

Results. The study differentiates between idiomatic, non-idiomatic and allusive conventional similes. It has been revealed that replacement of English fiction simile mappings applies to idiomatic, non-idiomatic and allusive similes and is embodied in the Ukrainian language by culturally specific idiomatic similes.

Conclusions. Replacement of fiction simile mappings is carried out by means of lexical-grammatical transformation of holistic substitution, which serves the strategy of domestication. The domestication strategy is compulsory if the translator is limited in making decisions by linguistic and cultural specificity of the English simile, as in the case of idiomatic similes, and it is optional in the case of non-idiomatic or allusive similes that are devoid of linguacultural specificity.

Key words: allusive simile, cognitive translation analysis, idiomatic simile, non-idiomatic simile, translation procedure, translation strategy.

1. Вступ

Сучасне перекладознавство порушує низку проблем, до складу яких входить і **актуальна проблема** встановлення стратегій перекладу культурно маркованих висловів, зокрема, англо-українського перекладу художніх порівнянь. **Об'єктом** аналізу у цій статті є процедура заміни когнітивної моделі оригінального англомовного порівняння в українському перекладі, а **предметом** – кореляція між стратегією перекладу, що мотивує таку заміну, і наявністю/відсутністю лінгвокультурної специфіки оригінального порівняння.

Новизна дослідження полягає у розгляді перекладу художнього порівняння не просто як стилістичної фігури (Зорівчак, 1983; Кушина, 1998; Тарасова, 2017), а як *концептуальної структури*, експліцитної концептуальної метафори, що базується на когнітивних моделях, які можуть співпадати або не співпадати в культурах оригіналу і перекладу. Якщо перекладу мовного втілення концептуальної метафори присвячено велику кількість робіт (Мартинюк, 2017; Тищенко, 2016; Alvarez, 1993; Chendey, 2014; Schäffner, Shuttelworth, 2015; Massey, Ehrensberger-Dow, 2017; Kovalenko, Martyniuk, 2018), то когнітивний ракурс перекладу порівняння ще не набув достатнього висвітлення в науковій літературі (Ахмедова, 2020; Pohlig, 2006).

Метою цієї статті є встановлення кореляції між наявністю/відсутністю культурної специфіки оригінального порівняння і застосуванням перекладачем процедури його заміни.

2. Когнітивне теоретико-методологічне підґрунтя аналізу українських перекладів англомовних художніх порівнянь

Матеріал дослідження нараховує 69 прикладів англо-українських перекладів художніх порівнянь, що ілюструють заміну когнітивної моделі порівняння. Приклади були відібрані в результаті когнітивного перекладацького аналізу 1200 англомовних художніх порівнянь, що становлять загальну емпіричну базу дослідження. Порівняння вилучені з творів Д. Тартт «Щиголь» (Tartt, 2013), «Таємна історія» (Tartt, 2015) і М. Етвуд «Сліпий убивця» (Atwood, 2009), а також їхніх українських перекладів, виконаних, відповідно, В. Шовкуном (Тартт, 2016), Б. Стаєюком (Тартт, 2017) та О. Оксеніч (Етвуд, 2018).

Методика дослідження поєднує структурно-семантичний перекладацький аналіз, що дозволяє виявити способи і трансформації перекладу і когнітивний перекладацький аналіз, що лежить в основі побудови когнітивних пропозиціональних моделей художніх порівнянь в оригіналі і перекладі, і дозволяє встановити, чи є вони культурно специфічними.

Визначаючи порівняння як експліцитну концептуальну метафору (Ахмедова, 2020: 81), ми спираємося на фундаментальні роботи Дж. Лакоффа та М. Джонсона (Lakoff, Johnsen, 2003: 123), а також З. Ковечеша (Kövecses, 2002: 4), які тлумачать *концептуальну метафору* як розуміння сутності певної царини досвіду (домену або концепту цілі) в термінах іншої царини досвіду (домену або концепту джерела) шляхом мисленнєвого проєктування/картування структур домену джерела на домен цілі. З метою лінгвістичного опису метафору подають у вигляді пропозиціональної когнітивної моделі «А є Б», де «А» є доменом цілі, а «Б» – доменом джерела.

Концептуальне порівняння теж визначають як часткове проєктування структур домену джерела на домен цілі (Fauconnier, Turner, 1998: 146; Fauconnier, 1997: 9). Різниця між метафорою і порівнянням полягає в наявності експліцитних маркерів порівняння на мовленнєвому рівні (Kendean, 2017; Mohammed, 2017; Riddell, 2016; Pierini, 2007; Bredin, 1998; Miller, 1993). Відповідно, когнітивна пропозиціональна модель порівняння має такий вигляд: «А є як Б», де «А» репрезентує концепт/домен цілі, «Б» – концепт/домен джерела, а «як» є маркером порівняння. Концепт джерела корелює з об'єктом порівняння (тим, з чим порівнюють), що на когнітивному рівні виконує функцію еталона порівняння.

Когнітивний перекладацький аналіз передбачає побудову когнітивної пропозиціональної моделі кожного із 69 оригінальних англомовних порівнянь і їх перекладів та встановлення їх збіжності чи незбіжності в культурах оригіналу і перекладу.

Вирішуючи проблему синонімічних термінів у перекладознавстві, ми розмежовуємо перекладацькі процедури, способи/трансформації перекладу та стратегії перекладу. Ж.-П. Віне та Ж. Дарбельне тлумачать перекладацьку процедуру як процес вирішення проблеми, який вступає в дію, коли перекладач «встановлює взаємозв'язки між конкретними проявами двох мовних систем» (Vinau, Darbelnet, 1958: 30). П. Ньюмарк наголошує, що процедури використовуються на рівні «речень та менших одиниць мови» (Newmark, 1988: 81). Посилаючись на цих учених, ми розуміємо **перекладацьку процедуру** як розумову та мовленнєву дію, спрямовану на вирішення певної перекладацької проблеми в контексті речення-висловлювання як частини тексту загалом. Спираючись на В. І. Карабана, який визначає **спосіб/трансформацію перекладу** як перетворення текстової одиниці з однієї мови на іншу (Карабан, 2004), ми тлумачимо їх як специфічне мовленнєве втілення перекладацької процедури. У визначенні **стратегії перекладу** спираємося на О. В. Ребрій, який розглядає перекладацьку стратегію як «загальну спрямованість дій перекладача» (Ребрій, 2012: 78), та Л. Венуті, який описує дві стратегії – стратегію одомашнення та стратегію очуження (Venuti, 2001). Когнітивна діяльність перекладача мотивується прагненням знайти «золоту середину» між стратегією очуження і стратегією одомашнення з метою забезпечити комунікативну успішність тексту перекладу (Ребрій, 2012: 106).

Процедура заміни концепту-еталону в структурі художнього порівняння передбачає вживання в українському перекладі порівняння, яке базується на когнітивній моделі, відмінній від когнітивної моделі оригінального англomовного порівняння.

У процесі перекладацького аналізу ми враховуємо тип порівняння, розмежовуючи конвенціональні й оригінальні порівняння, а серед конвенціональних – ідіоматичні, неідіоматичні та алюзивні. **Конвенціональні порівняння** базуються на когнітивних моделях «загальних знань» (Langacker, 1987: 160), що є набутком більшості людей незалежно від їхньої культурної належності, оскільки ці моделі проєктують властивості, які є внутрішньо притаманними відповідним сутностям (об’єктам порівняння) і асоціюються з цими сутностями більшістю людей. На відміну від конвенціональних, **оригінальні порівняння** спираються на «специфічні знання» (Langacker, 1987: 160), що є набутком креативного розуму автора, і моделі таких порівнянь, як правило, проєктують властивості, які не асоціюються з об’єктами порівняння більшістю людей.

Окрім власне конвенціональних/неідіоматичних порівнянь, розмежовуємо *ідіоматичні* – зареєстровані у словниках ідіом, і *алюзивні* – вербалізовані власною назвою, яка відсилає «до певного літературного твору, сюжету чи образу, а також історичної події з розрахунку на ерудицію читача, покликаною розгадати закодований зміст» (Словник літературознавчих термінів, 2007–2021). Ідіоматичні порівняння, на відміну від неідіоматичних, мають мовну і культурну специфіку та становлять найбільшу складність для перекладачів. Алюзивні порівняння спираються на когнітивні моделі субкультурних знань, тобто їх концепти-еталони можуть бути відомими представникам малих соціальних груп різних лінгвокультур, сформованих за інтересами, і не відомими пересічним представникам цих лінгвокультур. Для розпізнавання ідіоматичних порівнянь звертаємося до англійських ідіоматичних та українських фразеологічних словників, а для розпізнавання алюзивних порівнянь – до різноманітних довідкових джерел.

3. Когнітивні стратегії заміни англomовних художніх порівнянь в українських перекладах

Проаналізувавши зібраний матеріал, можемо стверджувати, що процедура заміни використовується під час перекладу всіх типів конвенціональних порівнянь. Почнемо аналіз з перекладу **ідіоматичних порівнянь**: “*I knew it anyway, it was plain as the nose on your face*” (Atwood, 2009: 183). – «*Я все одно це розуміла – це було ясно як Божий день*» (Етвуд, 2018: 225). Автор оригінального тексту вживає ідіому *plain as the nose on your face*, яка означає «цілком очевидний» (Merriam-Webster Dictionary) для опису ситуації, в якій головній героїні роману було цілком очевидно, що їхня няня Ріні працюватиме в них тепер тільки тричі на тиждень, оскільки у сім’ї були проблеми з грошима, хоча Ріні все скидала на те, що в неї «не все добре було з ногами» (Етвуд, 2018: 225). Ця ідіома є культурно специфічною, оскільки представники української культури не асоціюють ніс з чимось очевидним і тому перекладач замінює англійську ідіому на український фразеологізм *ясно як Божий день* (Академічний тлумачний словник української мови, 1970–1980). Таким чином, спостерігаємо лексико-граматичну трансформацію *цілісної заміни*. Застосовану стратегію називаємо *примусовим одомашненням*, оскільки у прийнятті рішень перекладач обмежений лінгвокультурною специфікою оригінального тексту.

Наведений нижче приклад, як і попередній, представляє процедуру заміни ідіоматичного порівняння: “*Although I might smoke like a chimney, who cared, because my mouth would taste clean as a whistle if I stuck to Spuds*” (Atwood, 2009: 184). – «*Я можу курити, наче паротяг, – усім буде байдуже, бо разом зі «Спадз» дихання лишатиметься свіжим*» (Етвуд, 2018: 227). В оригінальному тексті вжито ідіоматичне порівняння *smoke like a chimney*, що означає «багато курити, безперервно чадити» (Farlex Dictionary of Idioms, 2015). Прямим відповідником англійської ідіоми є вислів *кадити, як паротяг* (Словник української мови online, 2015–2021). Обидві ідіоми є культурно маркованими: для носіїв англійської мови концептом-еталоном сутності, яка випускає надто багато диму, є *ДИМАР* (СНІМНЕУ), а для українців – *ПАРОТЯГ*. Порівняння базуються на різних когнітивних моделях. Перекладач вдається до лексико-граматичної трансформації *цілісної заміни* і замінює культурно специфічне англійське порівняння на порівняння, характерне для української лінгвокультури, щоб досягти більшої природності тексту перекладу. Як і у прикладі вище, тут застосовано *примусове одомашнення*.

Щодо **неідіоматичних порівнянь**, не зафіксованих у словниках ідіом, труднощі їх перекладу пов’язані з певними мовними особливостями. Подекуди прямиий відповідник іменника на позначення еталона неідіоматичного порівняння може бути цілком зрозумілим українським читачам, оскільки цей еталон асоціюється з висвітленими у порівнянні якостями більшістю людей. Проте власне буквальний переклад може звучати неприродно, особливо якщо існує його ідіоматичний український відповідник. Наприклад: “*He was drunk as a log – I don’t think he knew it was me he was hitting*” (Tartt, 2013: 136). – «*Він ударив мене тому, що сам був п’яний як чпн. Я навіть не певен, що він бачив, кого б’є*» (Тартт, 2016: 270). Вислів *drunk as a log* не зафіксований у словниках і його слід вважати неідіоматичним. Дослівно він перекладається як *п’яний як колода* і цей дослівний переклад є цілком зрозумілим українському читачеві: дуже п’яну людину легко асоціювати з колодою (ні на що не реагує, важко зрушити з місця і т.п.). Разом із тим власне вислів *п’яний як колода* звучить менш природно, аніж його ідіоматичний український відповідник *п’яний як чпн* (Академічний тлумачний словник української мови, 1970–1980). Застосовуючи *цілісну заміну*, перекладач здійснює заміну когнітивної моделі порівняння, точніше, заміну концепту-еталона тексту оригіналу LOG (КОЛОДА) на культурно специфічний концепт-еталон ЧПН (СТОПЕР). Уважаємо, що перекладач

застосував *одомашнення*, яке називаємо *факультативним*, оскільки оригінальне порівняння не має культурно специфічного характеру.

Наведемо ще один приклад з неідиоматичним порівнянням: “*I’ll never forget the way he looked, white as talc, beads of sweat on his upper lip and the light bouncing off his glasses...*” (Tartt, 2015: 210). – «*Ніколи не забуду його вигляду в той момент: білий немов крейда, краплинки поту на верхній губі й світло, що відбивається від скелець його окулярів...*» (Тартт, 2017: 373). Вислів *white as talc* не зафіксований у словниках і його вважаємо неідиоматичним. Дослівний переклад *білий, як тальк* є зрозумілим українському читачеві та легко асоціюється зі страхом, але такий вислів звучить неприродно. Тому перекладач використовує ідиоматичну українську фразу *білий немов крейда* (Словник.ua, 2005–2021). Вживаючи цю ідіому, перекладач замінює оригінальний концепт-еталон *TALC* на культурно специфічний *КРЕЙДА*. Стратегія, як і у прикладі вище, є *факультативним одомашненням*.

Труднощі перекладу **алюзивних порівнянь** пов’язані з тим, що вони закорінені на концептах-еталонах, відомих обмеженим крос-культурним групам людей. Наприклад: “*They’d been drunk the night before, they told me, drunk as bandicoots*” (Tartt, 2015: 105). – «*Казали, що минулого вечора налигалися як свині*» (Тартт, 2017: 189). В оригіналі п’яна людина порівнюється з бандиком. Пошукова система *Google* видає результати, пов’язані з комп’ютерною грою “*Crash Bandicoot*”, головним героєм якої є бандикот – австралійський сумчастий ссавець (Crash Bandicoot, 2017). Вочевидь, цей персонаж може бути відомим обмеженому колу людей, представникам різних лінгвокультур, які грають у відеоігри, і то не всім, а тим, кому подобається саме ця гра. Очевидно, усвідомлюючи цю обставину, перекладач вдається до цілісної заміни і вживає ідиоматичне порівняння, водночас, замінюючи концепт-еталон *BANDICOOTS* на концепт-еталон *СВИНІ*. Замінюючи алюзивне порівняння на ідиоматичне, перекладач реалізує стратегію *одомашнення*, хоча і *факультативну*, оскільки у цьому разі він не є обмеженим у прийнятті рішень лінгвокультурною специфікою оригіналу.

4. Висновки

Результати дослідження свідчать, що перекладацька заміна когнітивних моделей англійських художніх порівнянь поширюється на ідиоматичні, неідиоматичні та алюзивні порівняння і втілюється в українській мові культурно специфічними ідиоматичними порівняннями.

Заміна когнітивних моделей порівняння здійснюється за допомогою лексико-граматичної трансформації цілісної заміни, яка реалізує стратегію одомашнення. Стратегія одомашнення є примусовою, якщо перекладач є обмеженим у прийнятті рішень лінгвокультурною специфікою англійського порівняння, як у випадку з ідиоматичними порівняннями, або факультативною, як у випадку з неідиоматичними або алюзивними порівняннями, які не є лінгвокультурно маркованими.

Перспективи дослідження пов’язуємо із залученням більшого обсягу емпіричного матеріалу і описом інших перекладацьких процедур, застосовуваних під час перекладу художніх порівнянь.

Література:

1. Академічний тлумачний словник української мови. Київ : «Наукова думка», 1970–1980. URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 09.07.2021).
2. Ахмедова Е. Д. Стратегії і методи англо-українського перекладу засобів мовного втілення еталонів художніх порівнянь. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов.* 2020. № 91. С. 80–86.
3. Етвуд М. Сліпий убивця. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 512 с.
4. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (на матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою). Львів : Вид-во при Львів. ун-ті, 1983. 175 с.
5. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
6. Кушина Н. І. Відтворення етномовного компонента українських народних казок в англійських перекладах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 1998. 17 с.
7. Маргинюк А. П. Відтворення англійських конвенціональних метафор в українських перекладах. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов.* 2017. Вип. 85. С. 21–28.
8. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 376 с.
9. Словник літературознавчих термінів. Визначення терміна «алюзія». 2007–2021. URL: <https://ukrlit.net/info/dict/34csg.html> (дата звернення: 09.07.2021).
10. Словник української мови online. Київ : Український мовно-інформаційний фонд НАН України, 2015–2021. URL: <https://sum20ua.com/?page=1262&wordid=39896> (дата звернення: 05.07.2021).
11. Словник.ua. Вислів «білий як крейда». 2005–2021. URL: <https://slovyk.ua/index.php?swrd> (дата звернення: 10.07.2021).

12. Тарасова А. В. Відтворення англійських компаративних фразеологізмів-інтенсифікаторів в українських перекладах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Дніпропетровськ, 2017. 20 с.
13. Тартт Д. Таємна історія. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 560 с.
14. Тартт Д. Щиголь. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 816 с.
15. Тищенко О. В. Засоби перекладу деяких лінгвокультурум та концептуальних метафор у поетичному тексті: спроба реконструкції образу (на матеріалі перекладів А. Ахматової, Л. Костенко, І. Драча, Д. Павличка, М. Влад та ін. польською мовою). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2016. Вип. 10. № 3. С. 143–153.
16. Alvarez A. A. On Translating Metaphor. *Meta*. 1993. Vol. 38. No. 3. P. 479–490.
17. Atwood M. The Blind Assassin. Kettering : Virago Press, 2009. 656 p.
18. Bredin H. Comparison and Similes. *Lingua*. 1998. No. 105. P. 67–78.
19. Chendey N. V. Metaphor and Cognitive Equivalence in Translation. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2014. Is. 12. P. 231–236.
20. Crash Bandicoot. N. Sane Trilogy – PlayStation Store. 2017. URL: <https://store.playstation.com> (дата звернення: 06.07.2021).
21. Farlex Dictionary of Idioms. Definition of smoke like a chimney. 2015. URL: <https://idioms.thefreedictionary.com/smoke+like+a+chimney>.
22. Fauconnier G. Mappings in Thought and Language. Cambridge University Press, 1997. 205 p.
23. Fauconnier G., Turner M. B. Conceptual Integration Networks. *Cognitive Science*. 1998. Vol. 22, No. 2, P. 133–187.
24. Kendenan E. S. Simile & Metaphor in Translation: A Study on Students' Translation of Amy Tan's "Two Kinds" Short Story. *LANGUAGE CIRCLE: Journal of Language and Literature*. 2017. XI/2. P. 107–116.
25. Kovalenko L., Martynuk A. English container metaphors of emotions in Ukrainian translations. *Advanced Education*. 2018. Is. 10. P. 190–197.
26. Kövecses Z. Metaphor: A practical introduction. Oxford : Oxford University Press, 2002. 285 p.
27. Lakoff G., Johnsen M. Metaphors we live by. London : The university of Chicago press, 2003. 276 p.
28. Langacker R. W. Foundations of cognitive grammar. Volume 1. Theoretical prerequisites. Stanford : Stanford University Press, 1987. 516 p.
29. Massey G., Ehrensberger-Dow M. Translating Conceptual Metaphor: The Processes of Managing Interlingual Asymmetry. *Research in Language*. 2017. Vol. 15. No. 2. P. 173–189.
30. Merriam-Webster Dictionary. Definition of (as) plain as the nose on your face. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary> (дата звернення: 09.07.2021).
31. Miller D. In Defence of Nationality. *Applied Philosophy*. 1993. Volume 10, Issue 1. P. 3–16.
32. Mohammed E. T. Simile As A Translation Problem. *Adab Al Farahidi Magazine*. 2017. P. 563–577.
33. Newmark P. A. Textbook of Translation. Shanghai : Shanghai Foreign Language Education Press, 1988. 292 p.
34. Pierini P. Simile in English: from Description to Translation. *Circulo de Linguistica Aplicada a la Communication*. 2007. No. 29. P. 21–43.
35. Pohlig J. A. Cognitive Analysis of Similes in the Book of Hosea : dissertation presented for the degree of Doctor of Literature in Biblical Languages. University of Stellenbosch, 2006. 317 p.
36. Riddell P. Metaphor, simile, analogy and the brain. *Changing English*. 2016. Vol. 23. No. 4. P. 362–373.
37. Schäffner C., Shuttelworth M. Metaphor in translation. Possibilities for process research. *Interdisciplinarity in Translation and Interpreting Process Research*. 2015. Vol. 72. P. 95–109.
38. Tartt D. The Goldfinch. New York : Little, Brown and Company, 2013. 400 p.
39. Tartt D. The Secret history. New York : Vintage, 2015. 319 p.
40. Venuti L. Strategies of Translation. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. 2001. P. 240–244.
41. Vinay J. -P., Darbelnet J. Stylistique comparée du français et de l'anglais. Paris : Didier, 1958. / Translated and edited in English by J. C. Sager and M. J. Hamel. Comparative Stylistics of French and English. A Methodology for Translation. Amsterdam, Philadelphia : J. Benjamins, 1995. P. 6–50.

References:

1. *Akademichnyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy* [Academic dictionary of Ukrainian]. (1970–1980). Kyiv: Naukova dumka. Retrieved from: <http://sum.in.ua/>.
2. Akhmedova, E. D. (2020). Stratehii i metody anhlo-ukrainskoho perekladu zasobiv movnoho vtilennia etaloniv khudozhnikh porivnian [Strategies and methods of English-Ukrainian translation of verbal instantiation of fiction simile]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*. 91. P. 80–86 [in Ukrainian].
3. Etvud, M. (2018). *Slipyi ubyvtsia* [Blind Assassin]. Kharkiv: Knyzhkovyi Klub "Klub Simeinoho Dozwillia".
4. Zorivchak, R. P. (1983). *Frazeolohichna odynytsia yak perekladoznavcha katehoriia (na materialii perekladiv tvoriv ukrainskoi literatury anhliiskoiu movoiu)* [Phraseological unit as a translation category (on the material of translations of Ukrainian literature into English)]. Lviv: Publishing House of Lviv Polytechnic National University.

5. Karaban, V. I. (2004). *Pereklad anhliiskoi naukovoï i tekhnichnoi literatury. Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy* [Translation of English scientific and technical literature. Grammatical difficulties, lexical, terminological and genre-stylistic problems]. Vinnytsia: Nova knyha.
6. Kushyna, N. I. (1998). *Vidtvorennia etnomovnoho komponenta ukraïnskykh narodnykh kazok v anhlo-movnykh perekladakh* [Reproduction of ethnographic component of Ukrainian folk tales in English translations]. Synopsis diss. Cand. of Phil. Sciences: 10.02.16. Kyiv. 17 p. [in Ukrainian].
7. Martynyuk, A. P. (2017). Vidtvorennia anhliiskykh konvetsionalnykh metafor v ukraïnskykh perekladakh [Rendering English conventional metaphors of emotion in Ukrainian translations]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: Inozemna filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov*, 85, 21–28. [in Ukrainian].
8. Rebrii, O. V. (2012). *Suchasni kontseptsii tvorchosti u perekladi* [Modern conceptions of creativity in translation]. Monograph. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina. 376 p. [in Ukrainian].
9. Slovník literaturoznavechkykh terminiv [Dictionary of literary terms]. (2007–2021). Definition of the term “Allusion”. Retrieved from: <https://ukrlit.net/info/dict/34cqq.html>.
10. Slovník ukraïnskoi movy online [Dictionary of the Ukrainian language online]. (2015–2021). Tomy 1–11. Kyiv: Ukraïnskyi movno-informatsiinyi fond NAN Ukrainy. Retrieved from: <https://sum20ua.com/?page=1262&wordid=39896>.
11. Slovník.ua [Dictionary.ua]. (2005–2021). Vysliv “bilyi yak kreida” [The expression is white like chalk]. Retrieved from: <https://slovník.ua/index.php?swrd>.
12. Tarasova, A. V. (2017). *Vidtvorennia anhliiskykh komparatyvnykh frazeolohizmiv intensyfikativ v ukraïnskykh perekladakh* [Reproduction of English comparative phraseologisms of intensifiers in Ukrainian translations]. Synopsis diss. Cand. of Phil. Sciences: 10.02.16. Dnipropetrovsk. 20 p. [in Ukrainian].
13. Tartt, D. (2017). *Taiemna istoriia* [The secret history]. Kharkiv: Knyzhkovyi klub “Klub Simeinoho Dozvillia”.
14. Tartt, D. (2016). *Shchyhol* [The Goldfinch]. Kharkiv: Knyzhkovyi Klub “Klub Simeinoho Dozvillia”. 816 p.
15. Tyshchenko, O. V. (2016). Zasoby perekladu deiakyykh línhvokulturem ta kontseptualnykh metafor u poetychnomu teksti: sproba rekonstruktsii obrazu (na materialy perekladiv A. Akhmatovoi, L. Kostenko, I. Dracha, D. Pavlychka, M. Vlad ta in. polskoiu movoiu) [Translation of some lingvocultural conceptual metaphors in the poetic text: the attempt to reconstruct the image (on the material of the A. Akhmatova, L. Kostenko, I. Drach, D. Pavlychko, M. Vlad and others translations into Polish)]. *Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva*, 10 (3), 143–153.
16. Alvarez, A. A. (1993). On Translating Metaphor. *Meta*, 38 (3), 479–490.
17. Atwood, M. (2009). *The Blind Assassin*. Kettering: Virago Press.
18. Bredin, H. (1998). Comparison and Similes. *Lingua*, 105, 67–78.
19. Chendey, N. V. (2014). Metaphor and Cognitive Equivalence in Translation. *Modern researchers from foreign philology*. 12, 231–236.
20. Crash Bandicoot. (2017). N. Sane Trilogy – PlayStation Store. Retrieved from: <https://store.playstation.com>.
21. Farlex Dictionary of Idioms. (2015). Definition of smoke like a chimney. Retrieved from: <https://idioms.thefreedictionary.com>.
22. Fauconnier, G. (1997). *Mappings in Thought and Language*. Cambridge University Press.
23. Fauconnier, G., Turner, M. B. (1998). Conceptual Integration Networks. *Cognitive Science*, 22 (2), 133–187.
24. Kendenan, E. S. (2017). Simile & Metaphor in Translation: A Study on Students’ Translation of Amy Tan’s “Two Kinds” Short Story. *LANGUAGE CIRCLE: Journal of Language and Literature*, XI/2, 107–116.
25. Kovalenko, L., Martynyuk, A. (2018). English container metaphors of emotions in Ukrainian translations. *Advanced Education*, 10, 190–197.
26. Kövecses, Z. (2002). *Metaphor: A practical introduction*. Oxford: Oxford University Press.
27. Lakoff, G., Johnsen, M. (2003). *Metaphors we live by*. London: The University of Chicago press.
28. Langacker, R. W. (1987). *Foundations of cognitive grammar*. Volume 1. *Theoretical prerequisites*. Stanford: Stanford University Press.
29. Massey, G., Ehrensberger-Dow, M. (2017). Translating Conceptual Metaphor: The Processes of Managing Interlingual Asymmetry. *Research in Language*, 15 (20), 173–189.
30. Merriam-Webster Dictionary. Definition of (as) plain as the nose on your face. Retrieved from: <https://www.merriam-webster.com/dictionary>.
31. Miller, D. (1993). In Defence of Nationality. *Applied Philosophy*, 10 (1), 3–16.
32. Mohammed, E. T. (2017). Simile As A Translation Problem. *Adab Al Farahidi Magazine*, 563–577.
33. Newmark, P. A. (1988). *Textbook of Translation*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press.
34. Pierini, P. (2007). Simile in English: from Description to Translation. *Circulo de Linguistica Applicada a la Communication*, 29, 21–43.
35. Pohlig, J. A. (2006). *Cognitive Analysis of Similes in the Book of Hosea* (Doctoral dissertation). Stellenbosch: University of Stellenbosch.
36. Riddell, P. (2016). Metaphor, simile, analogy and the brain. *Changing English*, 23 (4), 362–373.

37. Schäffner, C., Shuttelworth, M. (2015). Metaphor in translation. Possibilities for process research. *Interdisciplinarity in Translation and Interpreting Process Research*, 72, 95–109.
38. Tartt, D. (2013). *The Goldfinch*. New York: Little, Brown and Company.
39. Tartt, D. (2015). *The Secret history*. New York: Vintage.
40. Venuti, L. (2001). Strategies of Translation. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, 240–244.
41. Vinay J. -P., Darbelnet J. (1958). *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Paris: Didier. Translated and edited in English by J. C. Sager and M. J. Hamel. *Comparative Stylistics of French and English. A Methodology for Translation*. (1995). Amsterdam, Philadelphia: J. Benjamins.

Стаття надійшла до редакції 13.07.2021
The article was received 13 July 2021